

Den 18. april 2001 sendte jeg en opfølgingsrapport nr. 2 vedrørende min inspektion den 2. marts 1999 af Arresthuset i Århus. I rapporten meddelte jeg at jeg afventede svar fra direktoratet vedrørende nærmere angivne forhold. I brev af 12. juni 2001 med bilag fra direktoratet modtog jeg svar vedrørende nogle af disse forhold, og i et (opfølgings)brev af 22. juni 2001 tog jeg det oplyste til efterretning.

For så vidt angår de øvrige forhold modtog jeg herefter et brev af 29. januar 2002 med bilag (en udtalelse fra Arresthuset i Århus) fra direktoratet.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 2.2.2. Sikringscellen

I min endelige rapport af 27. januar 2000 orienterede jeg arresthuset om at ombudsmanden i forbindelse med sin inspektion af Statsfængslet i Horsens havde bedt direktoratet om en udtalelse inden han tog endelig stilling til spørgsmålet om et permanent påsat udstyr i form af læderbælte og -remme på sengen i sikringscellen. Jeg meddelte endvidere at jeg ville orientere arresthuset om ombudsmandens stillingtagen til spørgsmålet, og om hvorvidt jeg herefter havde grundlag for at foretage mig videre i relation til min inspektion af Arresthuset i Århus.

Til arresthusets orientering kan jeg oplyse at direktoratet i en udtalelse af 22. januar 2001 anførte følgende herom:

” ...

Direktoratet skal indledningsvis bemærke, at der ikke af de gældende retningslinier fremgår regler om, hvor fikseringsmidlerne skal opbevares, herunder hvorvidt de må være påsat sengen i sikringscellen.

Direktoratet er enig i ombudsmandens betragtninger om, hvilke hensyn der bør indgå i overvejelserne vedrørende den rejste problemstilling.

Det er direktoratets opfattelse, at de sikkerhedsmæssige hensyn for så vidt angår såvel den indsatte som ansatte, som ombudsmanden nævner, bør tillægges betydelig vægt. Der henvises i denne forbindelse til s. 28 i den af ombudsmanden s. 30 nævnte indstilling fra november 1992 om sikringsceller og observationsceller, hvoraf det om sikringsceller fremgår, at for at cellerne kan opfylde deres formål til placering af urolige og voldsomme personer samt personer med selvbeskadigende adfærd, er det vigtigt, at indretningen i særlig grad minimerer risikoen for skader på henholdsvis indsatte og personale.

Det er samtidig direktoratets opfattelse, at permanent påsat udstyr ikke er til hinder for anvendelsen af det nævnte ’skånsomhedsprincip’, herunder at der eventuelt i konkrete tilfælde sker anbringelse i sikringscelle uden fiksering.

Efter en samlet vurdering er det herefter direktoratets opfattelse, at der ikke er grundlag for at kritisere, at læderbælte og -remme er påsat permanent på sengen i sikringscellen.

... ”

I en opfølgingsrapport af 30. marts 2001 anførte ombudsmanden herefter følgende:

”...

Spørgsmålet om permanent påsat fikseringsudstyr er også behandlet i sagen om inspektionschefens inspektion af Sikringsafdelingen ved Amtshospitalet i Nykøbing Sjælland. På dette hospital findes der også en stue (O-stuen) med en seng med permanent påsat udstyr til fiksering (i henhold til psykiatriloven). Stuen anvendes dels til tvangsanbringelse af patienter hvor fikseringsmidlerne i alle tilfælde anvendes fuldt ud, dels til frivillige anbringelser hvor fikseringsmidlerne ikke anvendes – men heller ikke fjernes. I anledning af inspektionschefens anmodning om en udtalelse vedrørende dette forhold anførte amtet:

’...

Sikringsafdelingen mener, at det er mindstemiddelsprincip, at remmene er permanent fastgjorte ved sengen således, at den tid der går før fixering er udført, bliver så kort som mulig.

Når der først er fundet grundlag for fixering af patienter på Enggården, er det af stor betydning, at patienterne ikke skal fastholdes unødigt længe. Patienterne finder ofte selve fastholdelsesprocessen langt mere belastende end den efterfølgende fixering, hvor patienten alene fastholdes af bæltet og remmene.

Adm. overlæge Benedikte Volging har ved en gennemgang af rapporten med patienterne på afdeling P3 forespurgt patienterne om deres opfattelse. De havde ingen kommentarer og således heller ingen bemærkninger om, at de fandt det skræmmende og uhensigtsmæssigt at remmene var til stede på fixeringsengen, når det var nødvendigt at tage stuen i anvendelse.

Sidst, men ikke mindst, er det, at fixeringsstuen er klar med remme liggende fremme, et væsentligt sikkerhedshensyn også i forhold til personalet.

...’

I en opfølgingsrapport af 6. februar 2001 citerede inspektionschefen bestemmelsen i psykiatrilovens § 15, stk. 1 og 2, hvoraf bl.a. fremgår at beslutning om tvangsfiksering træffes af en læge, efter at denne har tilset patienten, dog af overlægen såfremt der foruden der foruden bælte skal anvendes hånd- eller fodremme. Herefter udtalte inspektionschefen følgende:

’...

Bestemmelsen er primært en kompetenceregulering, men den er også udtryk for en materiel regel der afspejler reglen om det mindstemiddelsprincip der følger af jf. psykiatrilovens § 4. Dette indebærer at der i hvert enkelt tilfælde af fiksering må tages konkret stilling til hvilken grad af fiksering der skal anvendes. Udgangspunktet er at der ved fiksering alene anvendes mavebælte. Undtagelsen er at der ”foruden” anvendes hånd- eller fodremme. Bestemmelsen og mindstemiddelsprincippet (§ 4) indebærer også at (tvangsmæssig) anbringelse i ’O-stuen’ i nogle tilfælde bør ske helt uden anvendelse af fikseringsmidler. Dette svarer til anbringelse i observationscelle i institutio-

ner under kriminalforsorgen.

Om Sikringsafdelingen i de enkelte tilfælde har handlet i overensstemmelse med disse regler/principper, har jeg ikke mulighed for at efterprøve – jeg finder imidlertid anledning til at understrege reglerne/principperne over for Sikringsafdelingen.

Det som Sikringsafdelingen har anført om at fikseringsmidlerne er permanent fastgjort på sengen, giver mig for så vidt kun anledning til den bemærkning at det i hvert fald forekommer mig mest hensynsfuldt at de fikseringsmidler som ikke anvendes i en given situation, fjernes. Såfremt den pågældende patient udtrykkeligt fremsætter ønske om at de bliver fjernet under anbringelsen, taler dette med afgørende vægt for at det sker.

...'

Efter min opfattelse gør tilsvarende sig gældende for så vidt angår anvendelse af fiksering i kriminalforsorgen. Jeg har således ingen bemærkninger til at fikseringsudstyret er permanent påsat sengen i sikringscellen, men hvis der ikke sker fiksering, eller hvis alle fikseringsmidler ikke anvendes, jf. at udgangspunktet efter sikringscellecirkulæret også er at der – hvis der skal ske fiksering – alene anvendes mavebælte, forekommer det mig tilsvarende mest hensynsfuldt at de fikseringsmidler som ikke anvendes i en given situation, fjernes. Såfremt en indsat udtrykkeligt fremsætter ønske om at udstyr der ikke bliver brugt, bliver fjernet under anbringelsen, taler dette med afgørende vægt for at det sker.

Jeg foretager mig herefter ikke mere vedrørende dette forhold.

...”

Jeg foretager mig (heller) ikke mere vedrørende dette forhold i relation til min inspektion af Arresthuset i Århus ud over at beklage at jeg ikke allerede i min opfølgingsrapport nr. 2 af 18. april 2001 orienterede arresthuset om ovennævnte.

Ad punkt 2.3.4. Værkstedsfaciliteter

I min opfølgingsrapport nr. 1 af 23. januar 2001 meddelte jeg at jeg havde noteret mig at direktoratet ville underrette mig når der var truffet beslutning om en ny værkstedsbygning i arresthuset.

Af direktoratets udtalelse af 29. januar 2001 fremgår det bl.a. at der den 12. november 2001 var et planlægningsmøde mellem arresthuset og repræsentanter fra direktoratet om bl.a. spørgsmålet om etablering af en ny værkstedsbygning. På mødet blev det aftalt at den ledende bygningsværkmester i Statsfængslet Møgelkær skulle udarbejde en skitseplan for opførelsen af en ny beskæftigelsesbygning med værksteder, skolestue og lager. Skitseplanen blev den 14. november 2001 forelagt for arresthusets personalet der i begyndelsen af januar 2002 sendte den videre til direktoratet med deres bemærkninger. Direktoratet har efterfølgende orienteret arresthuset om at der bør holdes et revurderingsmøde hvor der tages stilling til den endelige indretning. Når dette møde har været afholdt, vil den ledende bygningsværkmester udarbejde en endelig programskitse med pris-

overslag med henblik på forelæggelse for direktoratet. Direktoratet vil herefter tage stilling til hvornår der er økonomisk mulighed for at udføre projektet. Direktoratet har i den forbindelse oplyst at direktoratet formentlig først i begyndelsen af marts 2002 endeligt kender de økonomiske ressourcer for finansåret 2002.

Jeg tager det oplyste til efterretning og foretager mig ikke mere vedrørende dette forhold ud over at bemærke at jeg går ud fra at direktoratet vil underrette mig når projektet er endeligt godkendt og vil blive iværksat.

Ad punkt 2.3.5. Fritidsfaciliteter

I min opfølgingsrapport nr. 1 meddelte jeg endvidere at jeg havde noteret mig at direktoratet ville orientere mig om arresthusets overvejelser med hensyn til mulighederne for udvidelse af fritidsområdet.

Arresthuset har oplyst at arresthuset i efteråret 2001 udvidede fritidsområdet på den måde at det eksisterende undervisningslokale bruges til sølvarbejde i de indsattes fritid. Forarbejdningen af sølvsmykker foregår dels på cellerne, dels i undervisningslokalet. Ordningen må imidlertid betegnes som midlertidig indtil nye fritidsfaciliteter, jf. herom nedenfor, kan tages i brug, idet der i undervisningslokalet står undervisningsmateriale, herunder pc'er der begrænser brugen af lokalet.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg tager det oplyste til efterretning og foretager mig ikke videre vedrørende dette forhold.

Under dette punkt meddelte jeg endvidere at jeg gik ud fra at direktoratet i forbindelse med underretningen om nye værkstedsfaciliteter tillige ville underrette mig om eventuelle planer med hensyn til indretning af det nuværende værksted til fritidsfaciliteter.

Det fremgår af direktoratets udtalelse at arresthuset i sit forslag til ny værkstedsbygning har foreslået at arresthusets skole flyttes ud i denne bygning. Det vil betyde at både det nuværende værkstedsområde og undervisningslokale bliver ledigt. Arresthuset har aftale med direktoratet at arresthuset udarbejder et samlet forslag til udnyttelse af de foreslåede ledige lokaler til fritidsaktiviteter, KiF-lokale (da forslaget om ny værkstedsbygning indebærer inddragelse af det nuværende KiF-lokale) mv. På et SU møde den 2. januar 2002 blev det besluttet at indhente forslag fra personalet til udnyttelsen af lokalerne. Eventuelle forslag skal være arresthusets ledelse i hænde inden næste SU møde den 5. februar 2002 hvor det vil blive drøftet hvordan der kan arbejdes videre med forslagene.

Gennemførelse af forslagene vedrørende indretning af fritidsfaciliteter i nævnte lokaler forudsætter at forslaget om opførelse af en ny værkstedsbygning godkendes, ligesom der skal tages hensyn til det udmeldte udgiftsstop.

Jeg tager det oplyste til efterretning. Også vedrørende dette forhold går ud jeg fra at direktoratet – i forbindelse med underretningen om nye værkstedsfaciliteter – vil underrette mig når der fore-

ligger en endelig afklaring af hvad der vil ske, og hvornår eventuel indretning af fritidsfaciliteter som foreslået vil ske.

Ad punkt 3.1. Arbejde

I min endelige rapport af 27. januar 2000 orienterede jeg arresthuset om at spørgsmålet om arbejdsfællesskab mellem de indsatte på cellerne indgik i den spørgeskemaundersøgelse som ombudsmanden havde iværksat vedrørende forholdene i samtlige arresthuse. Jeg meddelte herefter at jeg på daværende tidspunkt ikke foretog mig mere vedrørende spørgsmålet i relation til min inspektion af Arresthuset i Århus, men at jeg ville tage stilling til om jeg havde grundlag for at foretage mig mere, når jeg havde modtaget (endeligt) svar fra direktoratet vedrørende spørgsmålet.

Denne sag er endnu ikke endeligt afsluttet. Direktoratet har oplyst at direktoratet vil udsende en ny bekendtgørelse om bl.a. indsattes adgang til fællesskab med andre indsatte (herunder arbejdsfællesskab) i kriminalforsorgens institutioner. Direktoratet har senest i brev af 28. januar 2002 orienteret mig om arbejdet hermed. Direktoratet har oplyst at udkast til ny bekendtgørelse har været til afsluttende intern skriftlig høring i direktoratet, og at der i den forbindelse opstod forskellige tvivlsspørgsmål. Disse spørgsmål skal drøftes på et møde mellem de implicerede kontoret før bekendtgørelsen kan udsendes.

Da der snart vil blive udsendt en bekendtgørelse der bl.a. vil indeholde bestemmelser om arbejdsfællesskab mellem de indsatte på cellerne, foretager jeg mig ikke mere vedrørende spørgsmålet i relation til min inspektion af Arresthuset i Århus.

Ad punkt 9. Opfølgning

Bortset fra at jeg, som nævnt ovenfor, går ud fra at direktoratet vil underrette mig om de endelige beslutninger mv. om indretning af værksteds- og fritidsfaciliteter, betragter jeg sagen om min inspektion af Arresthuset i Århus som afsluttet.

Ad punkt 10. Underretning

Dette opfølgningsbrev (opfølgning nr. 4) sendes til arresthuset, politimesteren, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Inspektionschef
Lennart Frandsen